

**ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΚΑΤΑ ΤΟΥ
ΡΑΤΣΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΤΗΣ ΜΙΣΑΛΛΟΔΟΞΙΑΣ**

**ΣΥΣΤΑΣΗ ΓΕΝΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΤΗΣ
ECRI ΑΡΙΘ. 4:**

**ΕΘΝΙΚΕΣ ΈΡΕΥΝΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ
ΕΜΠΕΙΡΙΑ ΚΑΙ ΤΟΝ ΤΡΟΠΟ ΑΝΤΙΛΗΨΗΣ
ΤΩΝ ΔΙΑΚΡΪΣΕΩΝ ΚΑΙ ΤΟΥ ΡΑΤΣΙΣΜΟΥ ΚΑΤΑ
ΤΗΝ ΆΠΟΨΗ ΤΩΝ ΕΝΔΕΧΟΜΈΝΩΝ ΘΥΜΑΤΩΝ**

Στρασβούργο, 6 Μάρτης 1998

Secretariat of ECRI
Directorate General of Human Rights and Legal Affairs
Council of Europe
F - 67075 STRASBOURG Cedex
Tel.: +33 (0) 3 88 41 29 64
Fax: +33 (0) 3 88 41 39 87
E-mail: combat.racism@coe.int

Επισκεφθείτε το web site μας: www.coe.int/ecri

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή κατά του Ρατσισμού και της Μισαλλοδοξίας (ECRI):

Θυμίζοντας τη Διακήρυξη που υιοθετήθηκε από τους Αρχηγούς Κρατών και Κυβερνήσεων των Κρατών μελών του Συμβουλίου της Ευρώπης στη Συνάντηση Κορυφής που έγινε στη Βιέννη στις 8-9 Οκτωβρίου 1993·

Θυμίζοντας ότι το Σχέδιο Δράσης, για την καταπολέμηση του ρατσισμού, της ξενοφοβίας, του αντισημιτισμού και της μισαλλοδοξίας, που αναπτύχθηκε ως τμήμα της Διακήρυξης αυτής, ανάθεσε στην Επιτροπή Υπουργών να ιδρύσει την Ευρωπαϊκή Επιτροπή κατά του Ρατσισμού και της Μισαλλοδοξίας, στην οποία δόθηκε η εντολή, μεταξύ άλλων, να διατυπώσει συστάσεις γενικής πολιτικής για τα Κράτη μέλη·

Θυμίζοντας επίσης την Τελική Διακήρυξη και το Σχέδιο Δράσης που υιοθετήθηκαν από τους Αρχηγούς Κρατών και Κυβερνήσεων των Κρατών μελών του Συμβουλίου της Ευρώπης στη δεύτερη τους Συνάντηση Κορυφής που έγινε στο Στρασβούργο στις 10-11 Οκτωβρίου 1997·

Τονίζοντας ότι αυτή η Τελική Διακήρυξη επιβεβαιώνει ότι ο στόχος των Κρατών μελών του Συμβουλίου της Ευρώπης είναι να χτίσουν μια πιο ελεύθερη, πιο ανεκτική και δίκαιη Ευρωπαϊκή κοινωνία και ότι ζητά την εντατικοποίηση της μάχης κατά του ρατσισμού, της ξενοφοβίας, του αντισημιτισμού και της μισαλλοδοξίας·

Θυμίζοντας ότι στη Σύσταση Γενικής Πολιτικής της Αριθ. 1, η ECRI ζητούσε από τα Κράτη όπου και όποτε πρέπει, να συλλέξουν σύμφωνα με τους Ευρωπαϊκούς νόμους, τους κανόνες και τις συστάσεις για την προστασία δεδομένων και την προστασία του ιδιωτικού βίου, δεδομένα τα οποία θα βοηθήσουν στην εκτίμηση και αξιολόγηση της κατάστασης και τις εμπειρίες των ομάδων που είναι ιδιαίτερα ευάλωτες στον ρατσισμό, την ξενοφοβία, τον αντισημιτισμό και τη μισαλλοδοξία·

Συνιστά στις κυβερνήσεις των Κρατών μελών να πάρουν πρωτοβουλίες για να εξασφαλίσουν την οργάνωση εθνικών ερευνών για την εμπειρία και την αντίληψη του ρατσισμού και της διάκρισης από την πλευρά των ενδεχομένων θυμάτων, εμπνεόμενες από τις οδηγίες που εκτίθενται στο Παράρτημα της σύστασης αυτής.

Τονίζοντας ότι στατιστικά δεδομένα για ρατσιστικές πράξεις και πράξεις διάκρισης και για την κατάσταση των μειονοτήτων σε όλα τα πεδία ζωής είναι ουσιώδη για τον προσδιορισμό των προβλημάτων και διαμόρφωση πολιτικής·

Πεπεισμένη ότι τέτοια στατιστικά δεδομένα θα πρέπει να συμπληρώνονται από δεδομένα συμπεριφοράς, γνώμης και αντιλήψεων·

Θεωρώντας ότι, μαζί με τις έρευνες μεταξύ του πληθυσμού και τις έρευνες με συγκεκριμένο κοινό που καθορίζουν τις εμπειρίες και τις αντιλήψεις ενδεχομένων θυμάτων σχετικά με το ρατσισμό και τη μισαλλοδοξία που αντιμετωπίζουν, αποτελούν μια καινοτόμο και πολύτιμη πηγή πληροφοριών·

Θεωρώντας ότι τ' αποτελέσματα τέτοιων ερευνών μπορούν να χρησιμοποιηθούν κατά διάφορους τρόπους για να τονίσουν τα προβλήματα και να βελτιώσουν την κατάσταση·

Θεωρώντας επιπλέον ότι η αναγνώριση της αξίας των εμπειριών και των αντιλήψεων των ενδεχομένων θυμάτων μεταφέρει ένα σημαντικό μήνυμα και σ' ολόκληρο τον πληθυσμό και στις ίδιες τις ευάλωτες ομάδες·

Καλωσορίζοντας το γεγονός ότι τέτοιες έρευνες έχουν ήδη οργανωθεί σε αρκετά Κράτη μέλη·

Σημειώνοντας ότι η οργάνωση τέτοιων ερευνών σ' ολόκληρη την Ευρώπη θα προσφέρει μια πιο λεπτομερή εικόνα της κατάστασης σχετικά με το ρατσισμό και τη μισαλλοδοξία και σ' εθνικό και σ' Ευρωπαϊκό επίπεδο·

Παράρτημα της σύστασης γενικής πολιτικής της ECRI Αριθ. 4

Κατευθύνσεις για τις εθνικές έρευνες για την εμπειρία και τον τρόπο αντίληψης του ρατσισμού και των διακρίσεων κατά την άποψη των ενδεχομένων θυμάτων

I. Γενικοί στόχοι τέτοιων ερευνών

1. Ο στόχος του τύπου της έρευνας που περιγράφεται στη σύσταση αυτή είναι ν' αποκτηθεί μια εικόνα των προβλημάτων του ρατσισμού και της μισαλλοδοξίας κατά την άποψη των πραγματικών κι ενδεχομένων θυμάτων. Αυτή η νεωτεριστική προσέγγιση αφορά τη διεξαγωγή έρευνας μεταξύ των μελών διάφορων ομάδων που είναι ευάλωτα σε πράξεις ρατσισμού, ξενοφοβίας, αντισημιτισμού και μισαλλοδοξίας, με ερωτήσεις που στοχεύουν στο να φέρουν στο φως πληροφορίες για τις εμπειρίες τους σχετικά με το ρατσισμό και τη διάκριση και πώς αντιλαμβάνονται σχετικά με το θέμα αυτό, τις διάφορες πλευρές της κοινωνίας στην οποία ζουν. Τα δεδομένα που συλλέγονται έτσι, αφορούν τις αντιλήψεις των μελών ευάλωτων ομάδων. Τέτοια δεδομένα μπορούν να συμπληρώσουν και να εμπλουτίσουν τα πιο ποσοτικά δεδομένα σχετικά με τα ρατσιστικά περιστατικά και τα επίπεδα διάκρισης στους διάφορους τομείς και τα δεδομένα που αφορούν τις επιλογές και τη συμπεριφορά της πλειοψηφίας του πληθυσμού προς τις μειονοτικές ομάδες και προς τα θέματα ρατσισμού και της μισαλλοδοξίας.

II. Πρακτική οργάνωση ερευνών

2. Ο σχεδιασμός και η εφαρμογή τέτοιων ερευνών μπορεί ν' ανατεθεί σε ερευνητές ή ιδρύματα με εμπειρία στον τομέα του ρατσισμού και της μισαλλοδοξίας, με την πρακτική εργασία να διεκπεραιώνεται από ειδικά ερευνητικά σώματα.
3. Οι μειονοτικές ομάδες που επιλέγονται ως "κατηγορίες" στην έρευνα θα εξαρτηθούν από τις εθνικές συνθήκες, και μπορεί να περιλάβουν για παράδειγμα, ομάδες μεταναστών, εθνικές μειονότητες και/ή άλλες ευάλωτες ομάδες.
4. Όταν γίνεται η επιλογή των ομάδων που θα περιληφθούν ως "κατηγορίες", οι παράγοντες που λαμβάνονται υπόψη μπορεί να περιλαμβάνουν το μέγεθος του πληθυσμού στον οποίο στοχεύουν και πληροφορίες που ήδη υπάρχουν για το βαθμό διάκρισης που αντιμετωπίζει η κάθε ομάδα (για παράδειγμα, στατιστικές απασχόλησης, πληροφορίες για παράπονα διάκρισης που έχουν κατατεθεί).
5. Η προσθήκη ομάδων "ελέγχου" ή "σύγκρισης" μπορεί να είναι κατάλληλη για την παροχή συγκρίσεων βάσης: για παράδειγμα, μια μειονότητα που γενικά δεν φαίνεται ν' αντιμετωπίζει μεγάλα προβλήματα διάκρισης και ρατσισμού μπορεί να συμπεριληφθεί στην έρευνα.
6. Καλές στατιστικές πληθυσμού, περιλαμβανομένων των πληροφοριών για μεταβλητές όπως ο τόπος γέννησης, η εθνική καταγωγή, η θρησκεία, η μητρική γλώσσα, η ιθαγένεια κλπ. διευκολύνουν την οργάνωση τέτοιων ερευνών. Αν αυτό το είδος δεδομένων απογραφής δεν είναι διαθέσιμο, εναλλακτικοί τρόποι αναγνώρισης και έρευνας των κατάλληλων απαντώντων πρέπει να βρεθεί.
7. Πρέπει να ληφθεί υπόψη ότι ορισμένες ομάδες που μπορεί να είναι ιδιαίτερα σε κίνδυνο σχετικά με το ρατσισμό και τη διάκριση – για παράδειγμα, παράνομοι μετανάστες – μπορεί να είναι πολύ δύσκολο να περιληφθούν σε τέτοιες έρευνες.

III. Σχεδιασμός της έρευνας

8. Μαζί με τις ερωτήσεις σχετικά με το κοινωνικοοικονομικό υπόβαθρο και άλλες πραγματικές λεπτομέρειες, οι ερωτήσεις στην έρευνα μπορεί ν' ανήκουν στις εξής μεγάλες κατηγορίες:
- ερωτήσεις που αναφέρονται σε συγκεκριμένες καταστάσεις, όπως επικοινωνία με τις διάφορες αρχές (π.χ. αστυνομία, υπηρεσίες υγείας, κοινωνική πρόνοια, εκπαιδευτικά ιδρύματα) καθώς και με άλλα ιδρύματα (π.χ. τράπεζες, πρακτορεία στέγασης) και οργανισμούς (π.χ. εργοδότες, εστιατόρια, κέντρα διασκέδασης, καταστήματα): οι ερωτήσεις μπορεί να αναφέρονται στο πόσες φορές κατά ένα συγκεκριμένο χρονικό διάστημα (π.χ. τον περασμένο χρόνο ή τα περασμένα πέντε χρόνια) οι απαντώντες έχουν υπάρξει θύματα άδικης μεταχείρισης λόγω του ότι είναι μέλη μιας μειονότητας και τι είδους άδικη μεταχείρισης αντιμετώπισαν.
  - ερωτήσεις σχετικά με τις αντιλήψεις ευκαιριών για συμμετοχή στην κοινωνία με ίσους όρους, κατανόηση συγκεκριμένων μέτρων που εφαρμόζονται για να βελτιώσουν την κατάσταση των μειονοτικών ομάδων, και το βαθμό κατά τον οποίο τέτοιες ευκαιρίες έχουν υλοποιηθεί (οι περιοχές που καλύπτονται μπορούν να περιλάβουν για παράδειγμα πιθανότητες επιτυχίας στην εκπαίδευση και στην εκμάθηση εργασιών, στις ευκαιρίες απασχόλησης).
  - ερωτήσεις που αναφέρονται σε αντιλήψεις και συμπεριφορά: τα θέματα που καλύπτονται μπορεί να περιλαμβάνουν, ανάλογα με το τι είναι κατάλληλο: την εμπιστοσύνη που υπάρχει στα θεσμικά όργανα, τη συμπεριφορά στη μετανάστευση ή την πολιτική για τις μειονότητες, την αξιολόγηση του κράτους ως ρατσιστικού και ξενόφοβου, τα προβλήματα που σχετίζονται με τη θρησκεία, τη συμπεριφορά προς άλλες ομάδες, τις δυσκολίες επικοινωνίας με την πλειοψηφία του πληθυσμού, την ταύτιση με το φιλοξενούν κράτος ή μ' εκείνο της καταγωγής, τα σχέδια παραμονής ή επιστροφής, πού αισθάνεται κάποιος περισσότερο "σα στο σπίτι του" κλπ. Η συμπερίληψη τέτοιων θεμάτων κάνει δυνατό να ξεσκεπαστούν ενδιαφέρουσες σχέσεις μεταξύ του βαθμού της εμπειρίας διάκρισης και των διαφόρων αντιλήψεων και συμπεριφορών.
9. Πρέπει να σημειωθεί ότι τέτοιες ερωτήσεις δημιουργούν κυρίως δεδομένα *υποκειμενικών εμπειριών* διάκρισης. Όμως, είναι έτσι κι αλλιώς πολύ δύσκολο να μελετηθούν πράξεις διάκρισης αντικειμενικά και "υπό φυσικές συνθήκες", καθώς λαμβάνουν χώρα σε διάφορα σκαλοπάτια της κοινωνίας. Αναφορές για υποκειμενικές εμπειρίες διάκρισης έχουν αξία σαν δείκτες, ιδιαίτερα όταν αξιολογούνται σ' ένα υπόβαθρο άλλων ειδών πληροφοριών, όπως οι στατιστικές ανεργίας, τα μητρώα της αστυνομίας, τα παράπονα που έχουν κατατεθεί κλπ.

IV. Συνέχιση της έρευνας

10. Για κάποια χρονική περίοδο, μπορεί να γίνει μια συνέχιση των ερευνών, για να εξερευνηθεί η αλλαγή των μορφών διάκρισης και ρατσισμού δια μέσου του χρόνου ή για να περιληφθούν διαφορετικές ομάδες.

11. Τ' αποτελέσματα της έρευνας μπορεί να χρησιμοποιηθούν κατά πολλούς τρόπους, για παράδειγμα: να τονίσουν περιοχές στις οποίες η δράση είναι ιδιαίτερα απαραίτητη για την αξιολόγηση και την ανάπτυξη της πολιτικής οι οποίες λαμβάνουν υπόψη τις εμπειρίες και τις ανησυχίες των σχετικών ομάδων για την αύξηση της αντίληψης του κοινού και της κατανόησης των προβλημάτων διάκρισης όπως τη βλέπουν από την πλευρά τους τα θύματα· την αύξηση της επίγνωσης ανάμεσα σ' αυτούς που εργάζονται σε συγκεκριμένες περιοχές, του πώς τα θεσμικά όργανα και η πρακτική γίνονται αντιληπτοί από τις μειονοτικές ομάδες (π.χ. αστυνομία, εργοδότες, παρέχοντες υπηρεσίες κλπ).

